

Dzīve tuvplānā

Iedzīvotāju skaits Aļoju pilsētā un pagastā

- 2000. g. – 2713
- 2019. g. – 1838

Kopš 2000. gada piedzimuši 333 cilvēki, miruši 655. Uz citu dzīvotāju Latvijā pārcēlušies 706, uz ārzemēm – 253, no citās vietās Latvijā uz Aļoju un Aļoju pagastu ieraduši 401, no ārzemēm atbraukuši – 5.

(No Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes)

Dārzniecība grib būt pie Limbažiem

Aļoju daļēji izveidota pie individuālās komersanta **Iras Rudzītes** un Modra Oinas kova jau sākušies jaunās sezonas priekšdarbi. Dārznieki iesējuši nokarenās begonijas, tagad kārtā diedzēt tomātus un gurķus. Rokas ir nodarbinātas, bet prāts rosās. Iras kundze stāsta, ka abi seko līdzīgi un apspriež valsti notiekšo, arī vietējo politiku. – Mums ar Modri skaidrs, ka tik mazu novadu neatstās vienu, – viņa saka. – Ja prasītu manas domas, kam pievienoties, es nedomātoju teikt – Limbažiem! Jau gadiem vedam tur pārdoju savu produkciju – puķes, tomātus, gurķus. Limbažos ir brīnišķīgs tirgus, ko labi vada Eriks Šteins. Braucam uz polikliniku pie ārstiem un Limbažos kārtojam citas lietas, bet Valmierā mums ir sveča. Par savu pašvaldību Irai diemžēl daudz laba sakām nav. Izņemot uzstādīto pieminekli Brīvības cīņās kritušajiem aļojušiem un bruģīti pretī domei, viņa nevar nosaukt, ko vēl Aļoju ieguvusi novada pastāvēšanas laikā. Ielas, ietves, namu fasādes, kā bija, tā ir sliktas. Sāpīgi esot par nolaisto Galevisu dāru un māju. Tie pilsētas vidū ir pamesti un izskatās nožēlojami. Viņa kritizē, ka joprojām nav samēlīti to īpašnieki un panākta sakopšana. Staicele izskatās daudz labāk.

I. Rudzīte uzskata, ka par Aļoju novada pievienošanu kādam citam galvenokārt uztraucas pašvaldības darbinieki, jo daudzi zaudēti darbvietas. – Mums ir četri mazi pagastiņi, bet Aļoju vien trīs mājas ar domes darbiniekiem. Te ir priekšnieki, vietnieki un vēl viņu vietnieki. Daļa nav vietējie cilvēki. Ja padomā, cik maz iedzīvotāju palicis, ierēdņu ir par daudz, – spriež aļojetis.

Vai pastāvēt Aļoju novadam?

Aļoju novada domes priekšsēdētājs Valdis Bārda uzskata, ka novadam jāasaglabā patstāvība

Ik diena, kad nav jātra sņiegš, ļauj ietaupīt ziemas ceļu uzturēšanai paredzētos līdzekļus, tomēr Aļoju novada domes priekšsēdētājs Valdis BĀRDA rauc pieri un teic, ka ir pat sliktāk nekā aukstā laikā. Izšķīst granttētie lauku ceļi, iedzīvotāji sūdzas, ka netiek iekšā savās mājās vai ārā no tām. Ne-ko īpašu tādā situācijā pašvaldība nevar palīdzēt. Greidera lāpsta ir īslaicīgs plāksnis.

Priekšsēdētājs pārliecināts, ka šajā ziņā vēl ilgi nekas nemainītos arī tad, ja pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) iecerētās shēmas notiktu administratīvi teritoriālā reforma (ATR) un Aļoju novadu no jauna piesūtu Limbažiem.

V. Bārda pieder tai aktīvi protestējošo pašvaldības vadītāju daļai, kuri uzskata, ka otrā reforma nav pieļaujama, jo nav pienāc-

gi sagatavota. Savu viedokli viņš var skaidrot garī. – Pašlaik notiek milzīgas spekulācijas ap novadu karti. To graiza pēc partiju un Saeimas deputātu ieskatiem, bet tas ir pilnīgi absurds! – viņš ar pārmēģu saka. – Uzskatu, ka tagad pilnīgi aizmirsts, ko valstī vajag uzlabot, kā pārmaiņus ietekmēs ekonomiku, izglītību un cilvēku dzīvi laukos. Neviens pat nerūn par iedzīvotājiem sniedzamajiem pakalpojumiem un kādā veidā tos padarīt kvalitatīvākus. Pašvaldības vadītājs domā, ka Aļoju novadā šī reforma nav vajadzīga un neko labu nedos, jo ir strikti pārliecināts, ka novadam jāasaglabājas. Visvairāk aļojetiem nav pieņemams tieši VARAM piedāvātais variants par atkalpievienošanu Limbažu novadam. Viņš vēl teiktu jā, iekļaujoties Valmierā kā otrā līmeņa pašvaldībā, vai arī Vidzemes plānošanas reģionam, ja to veidotu kā otrā līmeņa pašvaldību. Aļoju novadam un vietējiem uzņēmējiem ar nevalstiskām organizācijām un citām institūcijām tur izveidojušies kontakti un notiek sadarbība, bet viņš domā, ka otrā līmeņa nebūs. Būtiski, ka aļojetis vienmēr gribējuši būt Vidzemes, nevis Rīgas plānošanas reģionā.

Jūtams, ka sarunas partneris ir uzvilks, bet varbūt paguris no tādas ciņas un gandrīz nepieļauj, ka var domāt arī citādāk. Pašu visvairāk gandarī, ka novadam ar projektiem piesaistīs liels finansējums un izdarītas nozīmīgas lietas. Tādi ir divi lieli ielu objekti Staicele, Salas būvniecība Ungurpilī, būvniecība darzu remontu un vēl daudz mazāku, par ko Auseklis rakstījis. Ja neskaita Aļoju Ausekļa vidusskolas remontu, tieši Aļoju gan būtisku

pārmaiņu nav. Sarunbiedrs teic, ka attīstība notiek pēc plāna, un drīz būtu pienākusi investīciju kārtā Aļoju. – Neticu, ka Limbažu novads tādā būs gatavs ieguldīt pienācīgos, – šaubās aļojetis.

Tomēr vietējie zina, ka novada pastāvēšanas desmitgade nav bijusi ziediem kaisīta. Ierunājos, ka Aļoju tēls visvairāk cietis no pašu domes deputātu sliktajām attiecībām, to kārtēšanas publiskajā telpā un pastāvīgajiem ķīviņiem. Ne reizi vien valsts mērogā tas no-dēvēts par kašķīgāko Latvijā un ne jau tādēļ, ka strīdos dzimtu patiesība. Vai varbūt tāpēc vajag šo teritoriju nodot citā valdīšanā? V. Bārda gan uzsver, ka pērn domes lēmumi pieņemti lielākoties ar visu deputātu atbalstu. Turklāt atgādina, kā bija Jāņa Bakmaņa vadītājam rajona padomē, kad strīdos ilgi nevarēja apstiprināt budžetu, arī to, kā plēšas Saeimā un Rīgas domē. Un, ja pie Limbažu domes galda sēdīšoties no Salacgrīvas ievēlētie deputāti, nez vai tur valdīšot saskaņā...

Pērn V. Bārdam draudēja ar sodu, kad, nesagaidot aizdevuma piešķiršanu, tika sāktas Aļoju Ausekļa vidusskolas remonts. Visnepatīkamāk no valdības puses viņu pārsteidza pašvaldībām atņemtā iespēja saņemt kredītu. – Var liegt aizdevumu pēlbaseiniem, bet nedot līdzekļus, kad jāremontē bērnu-dārzs, skola vai jāsakārto apgaismojums, kam jau piešķirts Eiropas atbalsts, es uzskatu par kaitniecību, – viņš sašutis saka. Daudzi atceras, cik skolas remonts izvērtās sarežģīti. Sūdzības par pašvaldības vadītāja patvaļīgo rīcību ceļoja uz malu malām, tika iesaistīti mediji. – Dokumenti mums sen bija sagata-

voti remonta sāksnāi Puikules bērnu-dārza un Aļoju vidusskolā. Tad nebija šķēršļu tik pie naudas, bet opozīcija mani „noņēma no trasēs”. Daces Vilnes vadībā nekas visu gadu netika darīts, – viņš skaidro. Nomenlošanu viņš dēvē par melienu un atkal atgādina, ka rīkojies, pamatojoties uz domē pieņemtiem lēmumiem. Vēlāk gan pārbaudītāji bija pārmetuši, ka skola nav laikus remontēta. Tā kā piešķirtais aizdevums nesezd remonta izmaksas, pašvaldībai jau pērnais finansiāli bija ļoti grūts gads, un vieglāks budžetā nebūs šis.

Domes deputāti gada nogalē lēma, ka likums, kas paredz Aļoju novada pievienošanu Limbažu novadam, ir juridiski nekorekts un netaisnīgs pret Aļoju novada iedzīvotāju interesēm. Rudenī gan bija savārts vairāk nekā 200 parakstu par to, ka Brīvzemnieku pagasta Ozolmuižas iedzīvotāji grib, lai ciematu pievienotu Dikļiem Kocēnu novadā. Viedokļu noskaidrošanai par ATR pārvaldes rīkoja iedzīvotāju sapulces un veica arī rakstisko aptauju. Jau vēstījām, ka tajā piedalījās maz – 253 novada iedzīvotāji, no viņiem vien 115 atbalstīja Aļoju novada saglabāšanu. Pašvaldības vadītājs stāsta, ka uzņēmēju kopsapulcē visi atbalstījuši novada patstāvību. Viņš lepojas ar to, ka strādā uzņēmējdarbības konsultatīvā padome, jo daudzās pašvaldībās tādas nav. Turklāt saglabāta lielākā tradīcija – Aļoju novada Uzņēmēju diena.

Vai uzņēmējiem, pilsētas un pagasta iedzīvotājiem ir tik vienots viedoklis par novada patstāvību, cenšos noskaidrot dienas gaitā veiktās intervijās.

Mazai teritorijai neredz nākotni

Lai gan daudzi uzskata, ka no biznesa viedokļa novadā veiksmīgākais ir SIA Aļoju-Starkelsen, tā gluži nav. Emīlijas UŠACKAS dibinātajam SIA EEMR Transport, kas nodarbojas ar starptautiskiem kravu pārveidumiem un no lauksaimniecīkiem iepērk arī pienu, apgrozījums pērn bijis lielāks. Uzņēmums ir tikai pāris gadu vecāks par pašu Aļoju novadu un atrodas uz Jūras ielas vien nepilnus 100 m no domes nama. Teritorija ir īpaši glīti iekopta un uzturēta.

Dienā uzņēmēja bija paguvusi būt Daugavpilī, Rīgā un Valmierā, jo strādā ļoti mobili pa visu Latviju un bieži ir ārpus valsts. Uzņēmējai apciemojuma iemeslu, viņa izsaka savas domas. Ja rajonu vietā uzreiz būtu izveidoti novadi, šodien par mazajiem nevienam galva nesāpētu. Nevajadzēja sadrumstatot pašvaldības, tāpēc sācies haoss. Tiekoties ar saviem klientiem laukos, Emīlija jūt viņu uztraukumu, ka atkal viss būs citādi. Pašai nav ilūziju par Aļoju novadu kā dzīvotspējīgu. Viņasprāt, mazai un samērā trūcīgai paš-

valdībai nākotne nevar būt pārāk cerīga, un, ja ATR notiktu pāris gadu vēlāk, tas būtu vēl skaidrāk redzams. Jaunie aiziet, vecie diemžēl nomirst un cilvēku kļūst mazāk.

Viņas bizness no domes darbības maz atkarīgs. Palīdzību Emīlija gan vairākkārt lūgusi īpašuma lietu sakārtošanā, bet problēma nav atrisināta. – Man pieder tikai ēkas un zeme zem tām, bet pagalmam ir citas saimnieks, kurš dzīvo ASV, – viņa saka. Un, lai gan Zemesgrāmatā lasāms, ka īpašuma tiesības nav noskaidrotas, nodoklis par to tiek aprēķināts un jāmaksā par visu izmantoto teritoriju. – Visaugstākais novērtējums man ir tas, ka vecs cilvēks garāmei saka: „Paldies, meitiņ, par skaistumu!” Kā tagad pārvertusies Gulbene, Madona, Taurēne, Liepa un citas vietas! Man arī gribētos paslavēt Aļoju, bet pilsēta ir tumša, trocāri ļoti slikti, un man neērti klausīties, ka Aļoju ir kašķīgākais novads Latvijā. Bet es ļoti daudz strādāju un man maz laika iedziļināties Aļoju domes ikdienā, – viņa saka.

Porzās ciena vēsturiskās vērtības

Pēc Ungurpils apmeklējuma brauc uz Porzām, kur dzīvo divi ilgāku laiku nesatīkti pensionāri – Māra un Juris ŠVINKAS. Abi rūpīgi kopj atgūto īpašumu, ir darbiņi un seko līdzīgi norisēm savā novadā. Zinu, ka viņi arī finansiāli atbalstījuši biedrību Aļoju novada attīstība un Ungurpils ezera saimnieciskās aktivitātes. Abi priecējas par jauko Salas namu un teic, ka apmeklētu tajā izrādes un citus pasākumus, bet par tiem pietrūkst informācijas.

Novada pastāvēšanas laikā viņus visvairāk aizkustināja Brīvības cīņotājiem veltītā Kārļa Zāles pieminekļa pārvešana Aļoju. Tas saprotams, jo Māras tēvs Godards Pētersons brīvvalsts laikā bija tam organizējis ziedojumu vākšanu. Par to viņi no sirds pateicas domes vadībai un visiem, kuri to sekmēja. Tomēr, viņuprāt, pieminekli vajadzēja novietot redzamākā vietā. Ne viens vien paziņa jau žēlojies, ka pilsētā tas nav pamanāms, bet pie spriešanas viņu padoms nav ņemts vērā. – Mūs te aizvien vēl uzskata par ienācējiem, – Māras baltās ieskanas aizvainojums.

Abiem nepatīk, ka Aļoju novadam nav laba slava. – Rīgā runājos ar paziņu, bet viņš smeļ, ka es dzīvoju tur, kur visi plēšas. Tas

nav patīkami, – Juris saka. Viņuprāt, apzīmējums par kašķīgāko pielipis kā zīmols un būs grūti šo priekšstatu mainīt. Sieva papildinot teic, ka Aļoju novads noteikti viens nevar pastāvēt, citādi kašķēšanās turpināsies un kauns vien būs. – Viss greizi aizgāja jau ar pirmo reformu. Infrastruktūra pa rajoniem vismaz kaut cik loģiski bija sakārtota. Centrā bija koncentrēti dienesti, skolas, satiksmes. Tagad atkal grib atgriezties tie tā paša vecā, bet Limbaži vairs nav tie. Pilsētā daudz kas likvidēts, – Juris ar nožūli saka. Ne primitīvā naudas aspektā, bet emocionālā patriotiskā viņiem gribētos, ka pašvaldība vairāk uzmanības veltītu jauniešu cilvēkiem, kuri atgriežas dzīvot savu senču īpašumus. Viņu attieksme pret vidi, zemi, mežu un citām vērtībām parasti ir godprātīga un mantiņnieki kopj īpašumus ar pašcieņu.

Brīnos, ka daži desmiti metru ceļā tieši gar Porzām nav tik dubļaini kā gar citām mājām. Juris rūpējas par pašvaldības ceļu viņu īpašumā. Kad nohrauc greideris, uzlasa grāvi sanestos akmeņus, vasarā applauj zālīti un aizvāc apkārtnē izmētātās skārdenes. Lai arī nomaļa vieta, pusspalmi atkritumu pavašaros viņš uzlasot.

Liela uzņēmuma izaugsmei vajag spēcīgāku pašvaldību

Uzņēmuma Aļoju-Starkelsen vadītājs Jānis Garančs spriež, ka vismaz 10 000 iedzīvotāju novadā vajadzētu būt

Viens no uzņēmumiem, ar kuru pašvaldība allaž labi sadarbojies un ko bieži rāda saviem viesiem, ir SIA Aļoju-Starkelsen. Lai gan tā neliekas, bet pēc valsts likumdošanas tas tagad ietilpst lielo Latvijas uzņēmumu kategorijā, jo Zviedrijā ir spēcīgs mātes uzņēmums – zemnieku kooperatīvs. Uzņēmums, kas saruna nebūs par ražošanu, direktors Jānis GARANČS piekrit teikt, ko domā par ATR. – Jo lielāka pašvaldība, jo vieglāk ar to sarunāties, – viņš saka. Pēc tam prāto, ka no biznesa viedokļa ir vienlīga, kurā novadā cietes ražotājiem iekļauties, jo neviens nav svešs. Speciālisti uz darbu rūpnīcā brauc arī no Limbažiem, Salacgrīvas, Aināzēm, Valmieras un Pierīgas un visur var saņemt pašvaldības pakalpojumus. – Lai nokārtotu jautājumus būvvaldē, arī tagad braucam uz Salacgrīvu. Es labi zinu un cienu Valda Bārda enerģiju un pūliņus saglabāt Aļoju novadu. Man ļoti patīk «Salas», bet nav

izaugsmes sadarbībā ar tik mazu novadu. Domāju, ka pašvaldībai jābūt efektīvākai un vismaz desmit tūkstošiem iedzīvotāju novadā jābūt, – spriež J. Garančs. Viņš vēlētos, lai Aļoju iekļautos Vidzemē, lai būtu viena liela, kaut otrā līmeņa pašvaldība – apriņķis. Kad uzņēmumam vajag speciālistus, parasti tos meklē Valmierā. Tam noslēgti līgumi ar Valmieras Tehnikumu un Vidzemes Augstskolu. Vadītāju gandarī, ka sadarbībā ar lieliem pārtikas ražotājiem Valmierā un, iesaistoties zinātniekiem, izveidots bioekonomikas klasteris, kas pāraudzīs Vidzemes robežas.

Direktors atgādina, ka visvairāk atbalstīti notikumi Aļoju novadā un ka nekas tādu uzņēmuma nostāju nemainīs, bet tāpat palīdzēs arī notikt aktivitātem Limbažos, Salacgrīvā un citur. Viņš spriež, ka dzīvei tālāk no novada centra droši vien būs savi minūši, taču ir pārliecināts, ka lielai pašvaldībai ir spēks un ietekme, lai kur tā būtu.

Atbalsta novada patstāvību

Vakaros pilsētā sevišķi atdzīvojas veikali. Mājupeļā daudzi apmeklē top! Pēc iepirkšanās dažus tur uzrunāju. Ugunsdzēsējs Andis SLOTIŅŠ teic, ka Aļoju novadu vajag saglabāt, jo pašvaldības nauda paliks uz vietas un to varēs ieguldīt, kur vairāk vajadzīgs. Sarunbiedrs domā, ka citi Salu Ungurpilī nebūtu uzbūvējuši. Lai arī Aļoju Ausekļa vidusskolu vēl remontē, viņš priecājas, ka tā būs ieguvums bērniem.

Ungurpiliētis Kaspars ROZĪTIS spriež, ka uz arhīvu, Zemesgrāmatu un citām iestādēm jābrauc citur, taču klientu apkalpošanas centrs, ko cilvēki apmeklē, saglabāsies – dzīvos Limbažu vai Valmieras novadā. – Nebūs lielas starpības starp abām, bet Rīgas plānošanas reģionā gan Aļoju nevajadzētu būt. Starpība ir pārāk liela. Ne šeit īpašumi tik dārgi, ne algas tik lielas. Te ir citas dzīves līmenis un vajag citus noteikumus arī projektiem, – viņš saka. Viņuprāt, cilvēki tagad jau imēcinājies novadā dzīvot, un pieļauj, ka tam vajag saglabātības.

Sandra ČUKURE ar meitu Martu apspriežas, ka runās Marta, jo viņa ir jauniešu domē. Studente darbs tur ir interesants, un viņai gribētos, lai tas turpinās. Notikuši arī daži pasākumi kopā ar domes deputātiem, Marta stāsta, ka jaunieši mēģina ar domi sadarboties, bet vēl ir jāaug. Taču, esot pie Limbažiem vai Valmieras, būs sarežģīti uzturēt kontaktus. – Skolēnu domē tas ir runāns, tāpēc mēs gribētu, lai pastāv Aļoju novads, – jauniete saka.

Sagatavoja Gunīta OZOLIŅA

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem

